

N:o 248.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 21 maj 1909.

— — — — Andra Kammaren den 21 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordningar angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa och angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet m. m.

(Sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 9.)

Till Konungen.

I en till Riksdagen den 23 april 1909 aflåten proposition har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen

dels att antaga propositionen bilagda förslag till förordningar angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa och angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet,

dels ock besluta, att, sedan hypotekskassan kommit till stånd, skulle från riksgäldskontoret till kassan såsom dess grundfond öfverlämnas 30,000,000 kronor i svenska statens tre och en half procent obligationer med rätt för kassan att i enlighet med de i förordningen angående

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 71 Häft. (N:o 248.) 1

konungariket Sveriges stadshypotekskassa gifna bestämmelser disponera sagda obligationer, dock under villkor att, om kassans grundfond genom på kassans rörelse uppkomna förluster skulle nedgå till 26,000,000 kronor, kassan icke skulle äga upptaga nytt lån med mindre Riksdagen på Eders Kungl. Maj:ts framställning sådant medgåfve.

Mot sålunda framlagda förslag har Riksdagen ej funnit något att i hufvudsak erinra samt därför bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Riksdagen har emellertid vid den granskning, författningsförslagen inom Riksdagen undergått, funnit sig böra i vissa paragrafer föreslå några förtydliganden och smärre jämkningar i uttryckssättet.

Förordningen angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

§ 10 i förslaget till denna förordning har följande lydelse:

»För revision af styrelsens förvaltning och hypotekskassans räkenskaper skola årligen utses revisorer, af Konungen två och af fullmäktige i riksgäldskontoret en.»

Då § 9 i förslaget till förordningen innehåller föreskrift, att arfvoden för styrelsens ledamöter skola bestämmas af Konungen, har Riksdagen ansett, att arfvoden äfven för revisorerna böra bestämmas i enahanda ordning. Riksdagen har därför beslutit, att till paragrafen fogas följande mening:

»Revisorernas arfvoden bestämmas af Konungen.»

Andra punkten af § 11 i denna förordning har följande lydelse:

»Det tillkommer Konungen att pröfva styrelsens förvaltning och meddela ansvarsfrihet.»

Med hänsyn till stadshypotekskassans förhållande till riksgäldskontoret har Riksdagen ansett det lämpligt, att fullmäktige i riksgäldskontoret beredas tillfälle att afgifva yttrande med anledning af styrelsens och revisorernas berättelser, innan Konungen beslutar angående ansvarsfrihet samt att föreskrift härom intages i denna paragraf. Uttrycket »meddela ansvarsfrihet» har utbytt mot orden »besluta angående ansvarsfrihet». I enlighet härmed får denna punkt följande lydelse:

»Det tillkommer Konungen att pröfva styrelsens förvaltning och att, sedan fullmäktige i riksgäldskontoret afgifvit yttrande, besluta angående ansvarsfrihet.»

Förordningen angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet.

I § 1 af denna förordning förekommer ordet »delägare». I öfverensstämmelse med hvad som förekommer i förordningens senare paragrafer har Riksdagen utbytt detta mot »medlemmar».

§ 2, första punkten, i denna förordning har följande lydelse:

»Ansökan om bildande af dylik hypoteksförening göres hos Konungen, på hvilken det jämväl ankommer att pröfva, huruvida föreningens verksamhetsområde må omfatta jämväl vissa andra samhällen än städer.»

Den kommitté, som afgifvit förslag i ärendet, förutsätter, att Eders Kungl. Maj:t inhämtar yttrande från hypotekskassans styrelse öfver hvarje ansökan om hypoteksförenings bildande och om utsträckning af förenings verksamhetsområde. I sistnämnda afseende har Riksdagen ansett det böra i förordningen uttryckligen angifvas, att sådant yttrande skall infordras. Detta kommer visserligen till en början att medföra att, innan styrelsen för stadshypotekskassan blifvit utsedd, Eders Kungl. Maj:t ej kan upptaga dylik ansökan till pröfning. Det korta uppskof, som däråf kan uppstå för ett stadsliknande samhälle att blifva medlem af stadshypoteksförening, har emellertid ej ansetts kunna medföra några afsevärda olägenheter. Ifrågavarande punkt har därför fått följande lydelse:

»Ansökan om bildande af dylik hypoteksförening göres hos Konungen, på hvilken det jämväl ankommer att, efter yttrande af styrelsen för stadshypotekskassan, pröfva, huruvida föreningens verksamhetsområde må omfatta jämväl vissa andra samhällen än städer.»

Riksdagen har alltså för sin del antagit

a) dels följande

förordning

angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa.

Om hypotekskassans ändamål.

§ 1.

Konungariket Sveriges stadshypotekskassa har till ändamål att drifva lånerörelse i enlighet med de i denna förordning gifna bestämmelser.

Hypotekskassan må utlämna lån allenast åt hypoteksföreningar af fastighetsägare i rikets städer och med städer jämförliga samhällen.

Om hypotekskassans grundfond.

§ 2.

Staten tillskjuter grundfond för hypotekskassan. Denna fond skall utgöra trettio miljoner kronor och fortfar att tillhöra staten, som dock ej äger för annat ändamål disponera öfver densamma, så länge kassans alla förbindelser icke äro fullgjorda. Grundfonden kan ökas genom ytterligare tillskott af staten eller genom öfverförande af medel från reservfonden.

Grundfonden öfverlämnas genom riksgäldskontoret i svenska statens tre och en half procent obligationer, ouppsägbara från innehafvarens sida.

Grundfondsobligationer må, utan föregående medgifvande af riksgäldskontoret, tagas i anspråk dels med högst en tiondel af grundfondens belopp till utlåning, åt hypoteksföreningarna dels ock till fullgörande af kassans förbindelser, såväl då denna för tillfället saknar egna användbara medel därtill som ock i den ordning, som i § 14 sägs, vid kassans likvidation.

I hvarje fall, då grundfondsobligationer blifvit använda, skall underrättelse därom genast meddelas riksgäldskontoret.

Då grundfondsobligationer af kassan tagits i anspråk i annat fall än vid kassans likvidation, skall kassan godtgöra staten tre och en half procent årlig ränta på den del af grundfonden, som blifvit använd, och skall vid försäljning af grundfondsobligationerna möjligen uppkommande öfverskott öfverföras till reservfonden.

§ 3.

Därest grundfonden skulle genom på kassans rörelse uppkomna förluster nedgå till tjuguåtta miljoner kronor, må hypotekskassan icke upptaga nytt lån, med mindre Konungen därtill lämnar tillstånd.

Om hypotekskassans rörelse.

§ 4.

För anskaffande af erforderliga medel äger hypotekskassan att emot räntebärande, till innehafvaren ställda obligationer upptaga lån att inom

viss, i låneaftalet angifven tid återbetalas antingen genom årlig amortering eller efter uppsägning utan fastställd amortering.

Sammanlagda beloppet af kassans utelöpande obligationer må icke vid något tillfälle uppgå till mera än tio gånger det belopp, kassans grundfond och reservfond tillhoppa utgöra efter afdrag af det belopp af grundfonden, som i enlighet med bestämmelserna i § 2 må hafva användts till utlåning åt hypoteksföreningarna.

De af hypotekskassan utfärdade obligationerna skola, för att hafva gällande kraft mot denna, vara försedda med påteckning, att de blifvit inregistrerade hos riksgäldskontoret.

Af hypotekskassan mot obligationer upptaget lån skall senast tio år efter dess upptagande kunna af hypotekskassan uppsägas till inbetalning å den förfallotid, som i sådant hänseende må vara i låneaftalet bestämd.

I den ordning, som nu är nämnd, må lån äfven upptagas för konvertering af äldre lån.

För tillfälliga, af förut ingångna förbindelser föranledda behof må hypotekskassan verkställa upplåning på viss kort tid eller på kort tids uppsägning. Sådan upplåning må ock ske för tillfälligt anskaffande af rörelsemedel; dock må beslut därom af kassans styrelse icke fattas, med mindre styrelsens samtliga ledamöter äro tillstädes och minst fyra om beslutet ense.

§ 5.

Såsom säkerhet för de utaf kassan utfärdade obligationerna tjäna de i § 6 omnämnda förbindelser och reverser med tillhörande hypotek.

§ 6.

Hypotekskassan må till hypoteksföreningarna utlämna lån att återbetalas antingen genom viss årlig amortering (amorteringslån) eller utan amortering efter förloppet af viss tid, minst tio och högst tjugu år (fasta lån).

För de förbindelser, som hypoteksföreningarna för erhållna lån utfärda till hypotekskassan, pantförskrifvas de hos föreningarna belånade reverser med tillhörande hypotek.

§ 7.

Hypotekskassans styrelse åligger att tillse, att för alla af kassan mot obligationer upptagna lån föreskrifven säkerhet är ställd och under hela lånetiden bibehålles.

§ 8.

Inflyta till hypotekskassan medel, som icke genast kunna användas till infriande af dess förbindelser eller till utlåning åt hypoteksföreningar, äger kassan att göra sådana medel fruktbärande på kortare tid genom medlens insättande i bankinrättning eller genom deras placering mot fullgod säkerhet i stadsfastighet eller i statens, allmänna hypoteksbankens eller hypotekskassans egna obligationer.

Om hypotekskassans förvaltning.

§ 9.

Hypotekskassan förvaltas af en styrelse med säte i Stockholm. Styrelsen består af fem ledamöter. Af dessa utser Konungen fyra ledamöter, däribland en till ordförande, samt fullmäktige i riksgäldskontoret en, hvilken skall vara vice ordförande. Därjämte utser Konungen tre suppleanter samt fullmäktige i riksgäldskontoret en, hvilken skall vara suppleant för vice ordföranden.

Styrelsens samtliga ledamöter och suppleanter utses för en tid af tre år. Verkställande direktör väljes af styrelsen bland dess ledamöter. Styrelsens ledamöter svara, en för alla och alla för en, för de beslut rörande kassans förvaltning, till hvilka de med sin röst bidragit. Deras arvoden bestämmas af Konungen. Styrelsen utser kassans tjänstemän.

Angående grunderna för styrelsens beslutförhet stadgas i reglementet för hypotekskassan.

Om revision m. m.

§ 10.

För revision af styrelsens förvaltning och hypotekskassans räkenskaper skola årligen utses revisorer, af Konungen två och af fullmäktige i riksgäldskontoret en. Revisorernas arvoden bestämmas af Konungen.

§ 11.

Styrelsens och revisorernas berättelser skola i tryck offentliggöras samt öfverlämnas till finansdepartementet och fullmäktige i riksgäldskontoret.

Det tillkommer Konungen att pröfva styrelsens förvaltning och att, sedan fullmäktige i riksgäldskontoret afgifvit yttrande, besluta angående ansvarsfrihet.

§ 12.

När Konungen finner för godt att låta anställa granskning af hypotekskassans förvaltning och räkenskaper, skola alla handlingar, räkenskaper och kontanta tillgångar hållas tillgängliga för sådan granskning.

§ 13.

Hypotekskassans behållna årliga vinst skall afsättas till en reservfond, hvilken i första rummet skall användas till gäldande af de utgifter och förluster, till hvilkas täckande inkomsterna för året icke förslå.

§ 14.

Vid likvidation af hypotekskassan skola dess egna tillgångar samt de af hypoteksföreningarna afgifna förbindelser med tillhörande hypotek användas, innan de af staten öfverlämnade grundfundsobligationerna må tagas i anspråk för fullgörande af kassans förbindelser.

Hvad som återstår af kassans tillgångar efter gäldandet af samtliga skulder skall, jämte grundfonden, tillfalla staten.

§ 15.

Reglemente för hypotekskassan fastställles af Konungen.

b) dels ock följande

förordning

angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet.

Om föreningarnas ändamål.

§ 1.

Hypoteksföreningar af fastighetsägare i rikets städer och med städer jämförliga samhällen (stadshypoteksföreningar) hafva till ändamål

att med de medel, som från konungariket Sveriges stadshypotekskassa erhållas, tillhandahålla sina medlemmar lån mot sådan säkerhet af in-teckning, som nedan omförmäles.

Om föreningarnas bildande.

§ 2.

Ansökan om bildande af dylik hypoteksförening göres hos Konungen, på hvilken det jämväl ankommer att, efter yttrande af styrelsen för stadshypotekskassan, pröfva huruvida föreningens verksamhetsområde må omfatta jämväl vissa andra samhällen än städer.

Konungen meddelar jämväl föreskrift angående det minimibelopp, för hvilket hypoteksförening, innan den må börja sin verksamhet, skall hos hypotekskassan hafva anmält sig till erhållande af lån.

Om föreningarnas och deras låntagares ansvarighet.

§ 3.

Hypoteksföreningarna äro i förhållande till oguldna beloppen af sina från hypotekskassan erhållna lån ansvariga för kassans förbindelser.

För hypoteksförenings förbindelser äro medlemmarna ansvariga i förhållande till oguldna beloppen af sina från föreningen erhållna lån. Finnes medlem hos en förening icke kunna fullgöra den betalningsskyldighet, som till följd af nämnda ansvarighet åligger honom, svara öfriga medlemmar efter nyssnämnda grund för bristen.

§ 4.

Hypoteksföreningarna äro ansvariga för hypotekskassans utgifter och förluster, i den mån dessa ej kunna täckas med anlitande af kassans inkomster för året eller egna tillgångar; och skall kassan i sådana fall infordra erforderliga tillskott från föreningarna.

Om föreningarnas rörelse.

§ 5.

Till hypoteksförening utlämnadt amorteringslån kan, sedan tio år förflutit från lånets utgifvande, af föreningen uppsägas till inbetalning efter ett år, hypotekskassans styrelse obetaget, när det med hänsyn till kassan åliggande förpliktelser finnes kunna ske, att medgifva tidigare uppsägning af lån, i hvilket fall styrelsen jämväl har att bestämma, på hvilka villkor inbetalningen af lånet må äga rum.

Angående gäldande af kapitalrabatt och andra kostnader, som hypotekskassan vid låns upptagande fått vidkännas, lämnas föreskrift i reglementet för kassan.

Underlåter hypoteksförening att fullgöra föreskrifven inbetalning, skall föreningen å förfallna beloppet gälda ränta, beräknad efter en half procent i månaden.

§ 6.

Hypoteksförening må meddela lån allenast mot säkerhet af in-teckning i bebyggd och mot brandskada försäkrad fastighet, belägen inom samhälle, som enligt föreningens reglemente tillhör dess verksamhetsområde.

För hypoteksförenings utlåning lända i tillämpliga delar till efter-rättelse de bestämmelser, som gälla för utlåning från hypotekskassan till föreningarna. Lånen skola förty i afseende å ränta, kapitalrabatt, förvaltningsbidrag och öfriga låneomkostnader samt återbetalningssätt af hypoteksförening beviljas låntagaren på de fördelaktigaste villkor, som föreningens förbindelser till kassan medgifva.

§ 7.

Fastighet, hvarå lån sökes, skall besiktigas och värderas af för sådant ändamål särskildt utsedda värderingsmän, för hvilka instruktion fastställas af hypotekskassans styrelse.

Byggnad, som icke hufvudsakligen är anordnad till bostäder eller affärslokaler, må uppskattas endast till det värde, byggnaden pröfvas äga, äfven om den icke användes för det med densamma ursprungligen afsedda särskilda ändamål.

Fastighet, hvarå lån meddelas, skall vara brandförsäkrad i inländsk, med vederbörligen stadfäst reglemente försedd försäkringsinrättning, som hypotekskassans styrelse finner erbjuda full säkerhet.

§ 8.

Amorteringslån må beviljas intill hälften af det enligt § 7 uppskattade värdet, med iakttagande däraf att lånebeloppet icke får öfverstiga vare sig fastighetens brandförsäkringsvärde eller hälften af dess bevillningstaxeringsvärde; dock må i fråga om större städer sådana lån, därest hypotekskassans styrelse det medgifver, kunna inom brandförsäkringsvärdet meddelas intill ett belopp, ej öfverstigande sex tiondelar af vare sig det särskildt uppskattade värdet eller bevillningstaxeringsvärdet.

Fasta lån kunna meddelas, då den belånade fastighetens hufvudbyggnad är af sten eller annat lika hållbart byggnadsämne, intill tre fjärdedelar af det belopp, som, på sätt ofvan är stadgadt, må utlämnas såsom amorteringslån, samt, då hufvudbyggnaden är af mindre hållbart ämne, intill två tredjedelar af nämnda belopp.

§ 9.

Lån må ej meddelas till lägre belopp än ettusen kronor. Lån skall utlämnas i kontanta penningar, därest ej lånesökande begär att till visst belopp erhålla hypotekskassans obligationer, i hvilket fall kassans styrelse äger pröfva, om så må ske, äfvensom bestämma den kurs, efter hvilken obligationerna må utlämnas.

§ 10.

Den årliga afbetalningen å amorteringslån skall utgöra minst en half procent, då den belånade fastighetens hufvudbyggnad är af sten eller annat lika hållbart ämne, samt minst en procent, då densamma är af mindre hållbart byggnadsämne.

I mån af verkställd amortering äger låntagare förfoga öfver motsvarande del af den för lånet ställda in-teckningssäkerhet.

§ 11.

Öfvergår belånad fastighet till ny ägare, skall denne, om han vill behålla lånet, inom sex månader från den dag, han blef ägare af

fastigheten, hos hypoteksföreningens styrelse göra anmälan om lånets öfvertagande. Sker det ej, äger styrelsen att, om den så pröfvar lämpligt, uppsäga lånet att inbetalas efter ett år.

Försummar låntagare att erlægga föreskrifven inbetalning, skall han å förfallna beloppet gälda ränta, beräknad efter en procent i månaden, hypoteksföreningen dock obetaget att nedsätta berörda ränta till lägst två tredjedels procent i månaden. Har likvid ej skett inom trettio dagar från förfallodagen, är låntagaren skyldig att, om styrelsen pröfvar sådant nödigt, inom tre månader gälda jämväl det återstående kapitalet med ränta.

Har belånad fastighet genom vanvård eller annorledes under lånetiden minskats i värde, så att panten icke anses innebära betryggande säkerhet, äger hypoteksföreningens styrelse, därest gäldenären ej lämnar nöjaktig fyllnadssäkerhet, uppsäga lånet att helt eller delvis inbetalas efter ett år eller, om sådant med hänsyn till föreliggande omständigheter pröfvas erforderligt, tidigare.

§ 12.

De till hypoteksförening för erhållna lån afgifna förbindelser med tillhörande hypotek skola ställas under offentlig vård, som utöfvas af ett utaf Konungens befallningshafvande i det län, där föreningens styrelse har sitt säte, förordnad ombud. Handlingarna skola förvaras under tre olika lås, och skola nämnda ombud och två af styrelsen därtill utsedda personer innehafva nyckel till hvar sitt lås.

§ 13.

Hypoteksförening äger ej rätt att drifva annan lånerörelse än i § 6 sägs; dock må föreningen vidtaga erforderliga åtgärder för placering af sin reservfond.

Alla till hypoteksförening inflytande medel, som icke utgöra bidrag till föreningens förvaltningskostnader eller afkastning af dess reservfond, skola redovisas till hypotekskassan.

§ 14.

Bidrag till bestridande af hypotekskassans och hypoteksföreningarnas förvaltningskostnader skola af låntagarne gäldas på sätt i vederbörande reglementen närmare stadgas.

§ 15.

Öfverskott, som må uppstå å influtna bidrag till hypoteksförenings förvaltningskostnader, skall afsättas till en reservfond för föreningen.

Om föreningarnas förvaltning och om revision m. m.

§ 16.

Hypoteksförenings angelägenheter handhafvas af en styrelse, utsedd i den ordning, föreningens reglemente föreskrifver.

Sammankomst med hypoteksförenings medlemmar skall årligen hållas, på sätt i föreningens reglemente närmare stadgas.

§ 17.

Hypotekskassans förvaltning och räkenskaper skola underkastas granskning af hypoteksföreningarna, för hvilket ändamål ombud för dessa årligen före maj månads utgång sammanträda i Stockholm.

Dessa ombud utses i den ordning, reglementet för kassan närmare stadgar.

De anmärkningar, ombuden må framställa, skola bifogas de öfver hypotekskassans förvaltning afgifna styrelse- och revisionsberättelserna och senast åtta dagar före ofvannämnda sammankomst jämte dessa tillställas finansdepartementet och fullmäktige i riksgäldskontoret.

Å dylik sammankomst skall jämväl, då sådant ifrågakommer, uppgöras förslag till de tre ledamöter i hypotekskassans styrelse, hvilka jämte ordföranden enligt förordningen angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa af Konungen utses. Sådant förslag skall upptaga sex personer. Hypoteksföreningarna afgifva därjämte särskildt förslag till suppleanter för sistnämnda tre ledamöter, upptagande tre personer, och förordnar Konungen bland dessa och de tre af de å förslag till ordinarie ledamöter uppförda, som därtill icke utsetts, tre suppleanter.

Förslag, som ofvan omförmäles, upprättas första gången å sammankomst, hvarom Konungen förordnar.

§ 18.

Hypotekskassan företrädes inom hvarje hypoteksförening af ett ombud, som äger deltaga i öfverläggningarna inom föreningens styrelse och å sammankomst med föreningens medlemmar äfvensom, när hypotekskassans styrelse så beslutar, verkställa granskning af föreningens förvaltning och räkenskaper.

§ 19.

För revision af hypoteksförenings förvaltning och räkenskaper skola årligen utses revisorer på sätt i föreningens reglemente stadgas. Ombud för hypotekskassan bör jämväl deltaga i revisionen.

§ 20.

Reglemente för hypoteksförening fastställas af Konungen.

Därjämte har Riksdagen beslutit att, sedan konungariket Sveriges stadshypotekskassa kommit till stånd, skola från riksgäldskontoret till kassan såsom dess grundfond öfverlämnas 30,000,000 kronor i svenska statens tre och en half procent obligationer med rätt för kassan att i enlighet med de i förordningen angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa gifna bestämmelser disponera sagda obligationer, dock under villkor, att, om kassans grundfond genom på kassans rörelse uppkomna förluster skulle nedgå till 26,000,000 kronor, kassan icke äger upptaga nytt lån, med mindre Riksdagen på Eders Kungl. Maj:ts framställning sådant medgifver.

Stockholm den 21 maj 1909.

Med undersätlig vörtnad.